

PROSJEKTOPPGAVE FOR UNGDOMSSKOLEN

Bli den beste økonomiske rådgiveren!

Oppgaven egner seg som prosjektoppgave i ungdomsskolen, og da gjerne i matematikk. Elevene kan arbeide i grupper og konkurrere med hverandre om den beste besvarelsen. Denne oppgaven ble laget til NM for ungdomsskolen i 2015 - en nasjonal konkurranse i personlig økonomi for ungdomsskoleklasser.

OPPGAVE

- 1) Elevene får presentert et case med en person som har kommet i en vanskelig økonomisk situasjon.
- 2) Elevene skal sette opp et budsjett som viser dagens situasjon.
- 3) Elevene skal være økonomisk rådgiver og løse de økonomiske problemene for personen som har fått økonomiske problemer. De skal sette opp et budsjett som viser økonomien etter rådgivningen for vedkommende. Budsjettet skal da på ny gå i balanse.
- 4) Elevene skal vise at de kan hente informasjon fra ulike kilder for å løse oppgaven.

LÆRINGSMÅL

Elevene lærer å sette seg inn i hvordan økonomien kan komme ut av kontroll, men lærer også hvordan man gjenvinner kontroll over økonomien. Elevene lærer å argumentere for eller imot ulike alternativer og får erfaring med å løse privat-økonomiske problemer.

OPPGAVE: HJELP KALLE

Kalle flyttet hjemmefra for et halvt år siden. Han leier en leilighet i Oslo, og den betaler han 8.000 kroner i husleie for hver måned. Han er nettopp ferdig utdannet sykepleier, tjener 35.900 kroner brutto og netto får han utbetalt **26.900 kroner** hver måned.

BUDSJETT

Det er kjedelig å lage mat til seg selv, så han kjøper vanligvis mat i kantinen på jobben. Han liker å gå ut å spise med venner, og det blir gjerne en 1-2 kvelder i uken. Utgifter til mat og drikke kommer opp i 7.000 kroner i måneden.

Ellers liker han å gå på konserter og festivaler sammen med vennene sine, og til dette går det 3.400 kroner i måneden.

Han er mye på farten og har kjøpt seg en bruktbil som koster ham 4.000 kroner hver måned i forsikringer, bensin og vedlikehold. Dessuten har han et lån på bilen, og for det betaler han 2.000 kroner i måneden. Når det gjelder klær, synes han det er greit å handle på salg, og det bruker han 2.500 kroner på hver måned.

Sett opp et budsjett som viser dagens situasjon for Kalle.

KREDITTKORTGJELD

Vennene ville ha ham med på tur til London, og det er noe han lenge har hatt lyst til. Han hadde ikke spart til denne turen på forhånd, og reisen ble dyrere enn det han hadde tenkt seg. Totalt kostet den 15.000 kroner. Dette betalte han med kredittkortet sitt.

Hver måned må han betale minstebeløpet på kredittkortet. Det utgjør 450 kroner i måneden. Han går inn på **kredittkortkalkulatoren** på Økonomilappen og beregner kostnadene ved å nedbetale gjelden på kredittkortet: <http://okonomilappen.no/?p=145> Med det forbruket han har, har han ikke råd til å betale 450 kroner hver måned. Dessuten ser han at det tar veldig lang tid å tilbakebetale det han skylder hvis han bare betaler tilbake 450 kroner pr måned.

Spørsmål:

Kan han klare å øke det månedlige beløpet han skal betale på kredittkortet? Hvor mye synes dere at han bør kunne klare å tilbakebetale hver måned?

HUSLEIEØKNING OG HUSLÅN

Han får også beskjed om at husleien øker med 500 kroner pr måned. Det begynner å bli dyrt å leie leiligheten, synes han. Etter hvert har han har jo også lyst til å kjøpe seg en leilighet. Men da må han begynne å spare, for han må ha 15 prosent i egenkapital for å få lån i banken. Dette kan han sjekke på Økonomilappen, se **sparing til egen bolig-kalkulatoren**: <http://okonomilappen.no/?p=116>

Spørsmål:

Hvordan skal han klare det? Hvor mye synes dere han bør klare å spare hver måned? Kan dere hjelpe Kalle?

FORSIKRING OG INNBRUDD

Han var også uheldig og hadde innbrudd i leiligheten da han var i London, og tyvene har stjålet lpad'en hans til 6.000 kroner. Han har ingen innboforsikring. Det er jo kjedelig for dermed må han kjøpe en ny og betale alt selv.

Spørsmål:

Hvordan bør Kalle innrette seg når det gjelder forsikring av sine eiendeler?

HJELP KALLE

Dere må sørge for at Kalle får budsjettet sitt i balanse. Han bestemmer seg for å nedbetale kredittkortgjelden så fort som mulig.

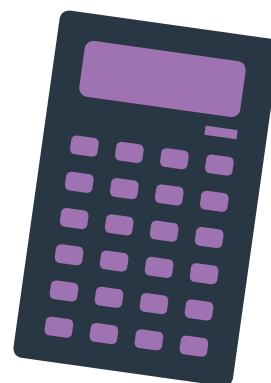
Spørsmål:

Hvor mye mener dere han bør klare å nedbetale på kredittkortet hver måned? Hvordan skal han klare å skaffe penger til en ny lpad? Kalle har lyst til å kjøpe seg en leilighet til 1,5 million kroner om 5 år. Hvor mye må han da spare hver måned?

Dere skal gi Kalle råd om hvordan han bør gå frem for å nå de målene han har satt seg.

INFORMASJON TIL ELEVENE

KALLE HAR FÅTT ØKONOMISKE PROBLEMER

Kalle har havnet i et økonomisk uføre. Det er mye pengene skal rekke til når man flytter hjemmefra. Ting som man tidligere tok for gitt, som for eksempel elektrisitet, toalettpapir, tannkrem og innboforsikring skal man plutselig betale for selv. Dersom man glemmer eller lar være å betale regninger, kan man få påminnelser og inkasso, og i verste fall betalingsanmerkninger. For Kalle har dette gått over styr.

VÆR ØKONOMIRÅDGIVER

Ut i fra den beskrivelsen dere har fått når det gjelder Kalles økonomiske situasjon, skal dere hjelpe ham til å få orden på økonomien igjen. Redegjør for hva dere vil anbefale. Vis med et budsjett hvordan dere vil gå frem.

Det er ingen fasit på hva som er rett eller feil. Det som er viktig er å forstå konsekvensene av ulike valg. Derfor skal dere som rådgivere prøve å se på ulike alternativer og komme frem til en løsning og ulike tiltak. Er det for eksempel mulig å spare, eller trenger Kalle pengene til andre ting?

BIDRAGET FRA DERE SKAL BESTÅ AV TO DELER:

1. Redegjør for hvordan dere har arbeidet med oppgaven

Her skal dere også fortelle hvordan dere har gått frem, hvor har dere hentet informasjon, hvem har dere kontaktet for å få hjelp til å løse oppgaven. Har dere for eksempel kontaktet en bank, har dere vært på et NAV-kontor eller har dere snakket med foreldrene deres? Dette skal være en skriftlig rapport.

2. Selve oppgaven

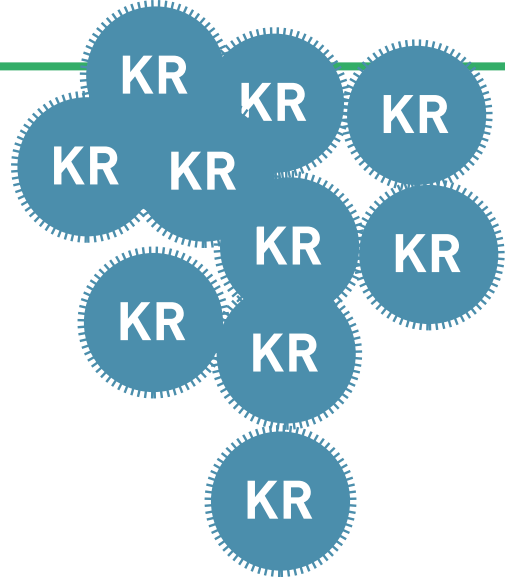
Denne delen av oppgaven kan være for eksempel en skriftlig rapport, film eller en powerpoint-presentasjon. Dere skal gi en beskrivelse av Kalles økonomiske situasjon før han fikk økonomisk rådgivning og gi en beskrivelse av deres råd til Kalle. Det skal fremgå tydelig hvilke tiltak dere anbefaler, hvordan dere begrunner tiltakene og hva som er konsekvensene av rådene deres. Dere skal ha med et budsjett som viser hvordan Kalles økonomi ser ut både før og etter den økonomiske rådgivningen.

BEDØMMELSE

Ikke foreslå urealistiske løsninger, for eksempel at Kalle arvet 100.000 kroner og alt løste seg. Det er viktig med troverdige løsninger og at dere viser den kunnskapen dere har tilegnet dere i personlig økonomi. Men det er et pluss dersom dere tenker kreativt og bruker kunnskapen i deres arbeid.

Lykke til med oppgaven!

INFORMASJON TIL LÆREREN

FREM GANGSMÅTE

- 1) Del inn klassen i grupper på 3 til 4 elever.
- 2) Gruppene skal hjelpe Kalle tilbake til en stabil økonomisk situasjon.
- 3) Bidraget skal bestå av to deler, dokumentasjon av arbeidsprosessen og redegjørelse av oppgaven. Redegjørelsen kan være en skriftlig rapport, en film, en ppt-presentasjon eller et annet kreativt uttrykk.

BEDØMMINGSKRITERIER

Legg vekt på hvordan elevene motiverer de valgene de har gjort. Gruppens løsninger bør ikke være urealistiske eller for enkle, for eksempel "Kalle arvet 100.000 kroner og alt løste seg". Det er viktig med troverdige løsninger og at elevene viser den kunnskapen de har tilegnet seg når det gjelder privatøkonomi. Men det skal være et pluss at elevene tenker kreativt og bruker fantasien i sitt arbeid. Det er også et poeng at de kan vise til bruk av ulike kilder.

BESVARELSENE VIL VISE AT ELEVENE:

- kan resonnerer og argumentere om ulike privatøkonomiske valg og presentere troverdige løsninger for Kalle som de skal være rådgiver for.
- via et budsjett kan gi et tydelig bilde av hvordan økonomien ser ut før og etter den privatøkonomiske rådgivningen.
- kan redegjøre for sin arbeidsprosess i skriftlig form. Gjennom besvarelsen kan de også vise hvordan de har gått frem for å skaffe seg kunnskap og kan redegjøre for hvilke kilder de har brukt. Hvis elevene for eksempel har besøkt rådgiver i en bank, på et NAV-kontor eller snakket med foreldrene, skal de dokumentere dette.